

Utbildningsinspektion i Näldenskolan och Trångsvikens skola förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Näldenskolan och Trångsvikens skola.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Näldenskolan och Trångsvikens skola den 27–28 februari och den 1 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Krokoms kommun och respektive skola, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Näldenskolan och Trångsvikens skola intervjuades elever, personal, skolornas rektor, elevhälsans personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i olika årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Näldensskolan och Trångsvikens skola

Näldensskolan	Antal elever
Skolbarnsomsorg	34
Förskoleklass	8
Grundskola	89

Trångsvikens skola	Antal elever
Skolbarnsomsorg	19
Förskoleklass	2
Grundskola	27

Skolorna ligger inom Näliden/Alsenbygdens skolområde. Näldensskolan ligger vacker belägen norr om Faxån i centrum av Näliden. Skolan består av tre byggnader varav en innehåller salar för trä- och textilslöjd. Eleverna har tillgång till gymnastiksal och en stor sporthall. På skolan finns tre arbetslag som kallas fritids, F-2 samt 3-6.

Trångsvikens skola ligger centralt i Trångsviken. Trots läget är det nära till naturen. Skolbyggnaden är drygt 100 år gammal och har fyra klassrum, tre grupp- rum, ett personalrum samt köket. Dessa rum är fördelade på två våningar. Bibliotek och matsal är inrymd i den intilliggande bygdegården. Verksamheten är åldersintegrerad och indelad i förskoleklass och årskurs 1 till 3 samt årskurs 4 till 6.

En rektor har ansvaret för verksamheterna på båda skolorna, samt för ytterligare två grundskolor inom skolområdet.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Näldensskolan och Trångsvikens skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Näldensskolan och Trångsvikens skola är trygga och trivsamma skolor med engagerad och kompetent personalen som har god kontakt med eleverna. Det råder en öppen stämning på skolorna men det finns elever på Näldensskolan som beskriver miljön på raster som bråkig.

Inspektionen har visat att skolornas uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen utöver svenska, matematik och engelska behöver förbättras och tydligare kopplas till skolornas kvalitetsarbete. Inspektörerna anser även att skolorna behöver utveckla samverkan vad gäller kunskapsuppföljning med mottagande skola. Vid inspektionen framkommer också att målen för utbildningen behöver tydliggöras för elever och föräldrar.

Skolorna behöver förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete så att dokumentation, uppföljning och utvärdering av verksamheterna förankras i det dagliga arbetet. Det är också angeläget att kvalitetsredovisningarna på ett tydligare sätt beskriver i vilken utsträckning de nationella målen uppnås.

På Trångsvikens skola framhålls att eleverna når längre genom den åldersintegrerade arbetsformen men att det ibland kan vara svårt för lärarna att räkna till för de yngre eleverna. Inspektörerna bedömer därför det som angeläget att sko-

lan analyserar hur organisationsform och arbetssätt påverkar alla elevers förutsättningar att utvecklas på bästa sätt utifrån sin förmåga.

Vid Näldenskolan bör det skapas bättre förutsättningar för gemensam diskussion och pedagogisk samsyn mellan arbetslagen F – 2 och 3 – 6. Inspektörerna bedömer också att det är viktigt att personalen i båda skolorna får förutsättningar att ytterligare utveckla den pedagogiska samverkan som finns inom skolområdet så att det säkerställs att eleverna får en likvärdig utbildning.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Eleverna vid Näldenskolan ges inte förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i ämnet hem- och konsumentkunskap (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och förordningen om kursplaner i grundskolan).
- Trångsvikens skola har inte upprättat individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Rektorn bör ta ett tydligare ansvar för att skolorna förbättrar sitt kvalitetsarbete och sin kvalitetsredovisning.
- Rektorn bör tydliggöra sitt pedagogiska ledarskap på de båda skolorna.
- Dokumentation, utvärdering och uppföljning av skolans resultat och elevers kunskapsutveckling utöver svenska, matematik och engelska ämnen bör förbättras.
- Skolornas arbete med att göra målen kända för elever och föräldrar bör förbättras.
- Trångsvikens skola bör säkerställa att arbetsformer och organisationsform stimulerar alla elever att nå målen för utbildningen.
- Näldenskolan bör utveckla sitt värdegrundsarbete så att kränkningar mellan elever förebyggs.
- På Näldenskolan bör samarbetet mellan de båda arbetslagen förbättras.
- Skolorna bör utarbeta systematiska former för att följa upp elevernas kunskapsutveckling mellan avlämnande och mottagande skolor.
- Informationen till elever och föräldrar om språkval och möjligheten till modersmålsundervisning bör förbättras.
- Skolorna bör tydliggöra omfattning, innehåll och mål för elevens val.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Inspektionen har visat att skolans dokumentation när det gäller elevernas kunskapsutveckling bör förbättras. Dokumentationen koncentreras till engelska, matematik och svenska. Skolans lärare anser sig ha god kännedom om elevernas utveckling även i övriga ämnen, men dokumentationen är inte systematiserad och det saknas en övergripande utvärdering och uppföljning av elevernas kun-

skapsutveckling i övriga ämnen. Inspektörerna bedömer därför att skolläring och personal behöver förbättra sitt arbete med att följa upp och analysera resultaten i alla ämnen utöver engelska, svenska och matematik.

Skolorna genomför nationella prov i årskurs 5. Resultaten för de enskilda skolorna redovisas i den gemensamma kvalitetsredovisning som finns inom rektorsområdet men någon redovisning över tid finns inte tillgänglig. Inspektörerna vill peka på vikten av att kvalitetsredovisningarna utformas på ett sådant sätt att det är möjligt att följa de enskilda skolornas resultat över tid så att de därmed kan fungera framåtsyftande och utgöra en grund för den pedagogiska verksamheten i stort.

Vid inspektionen framkommer att föräldrar och elever inte i tillräcklig omfattning känner till målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer därför att skolorna behöver tydliggöra målen i alla ämnen för elever och föräldrar.

Vid Trångsvikens skola pågår diskussioner och ett utvecklingsarbete för att göra de individuella utvecklingsplanerna till aktiva verktyg i elevernas lärandeprocess. På skolan efterlyser lärarna mer handledning för att kunna upprätta individuella utvecklingsplaner som uppfyller författningarnas krav. I samtal med elever och föräldrar framkommer vidare att kännedomen om individuella utvecklingsplaner är varierande. Inspektörerna bedömer därför att Trångsvikens skola måste förankra de individuella utvecklingsplanerna på ett sådant sätt så att syftet blir tydligt för elever och föräldrar.

Både Nälenskolan och Trångsvikens skola har rutiner för att överföra elever till årskurs 7. Vid inspektionen framkommer dock att både elever och föräldrar upplever att det ställs olika kunskapskrav mellan skolorna. Personalen på Trångsvikens skola och Nälenskolan menar att det förs vissa gemensamma diskussioner mellan mottagande och avlämnande skolor men att det saknas en tillräckligt utvecklad systematik som kan ligga till grund för gemensamma pedagogiska diskussioner. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör utarbeta systematiska former för att följa upp elevernas kunskapsutveckling mellan avlämnande och mottagande skolor.

Normer och värden

Det råder enligt inspektörerna en god och öppen stämning på de båda skolorna där relationen mellan elever och vuxna präglas av respekt och tolerans. Inspektörerna uppfattar att personalen på skolorna arbetar på ett engagerat och bra sätt med grundläggande demokrati- och värdefrågor. Inspektörernas intryck är att eleverna överlag på de båda skolorna känner sig sedda och bekräftade.

Vid inspektionen framkommer dock att de äldre eleverna vid Nälenskolan kan uppleva rasterna som bråkiga, vilket ibland kan skapa en viss otrygghet. Inspektörerna anser att skolan bör uppmärksamma detta i sitt fortsatta värdegrundsarbete så att man säkerställer en så trygg miljö som möjligt för eleverna.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan verksamheten. I

planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Inspektörerna informerades om att arbetet med att upprätta likabehandlingsplaner vid Nældenskolan och Trångsvikens skola pågår och det beräknas vara klart inom en snar framtid. Inspektörerna konstaterade också i samtal med skolornas personal, elever och föräldrar att de respektive likabehandlingsplanerna inte ännu är förankrade och kända för personal, elever och föräldrar. Det är exempelvis oklart för eleverna hur man skall gå tillväga om man blir utsatt för mobbning eller vittne till mobbning. Inspektörerna bedömer därför att det är viktigt att ledningen för de båda skolorna arbetar vidare med förankra innehållet i likabehandlingsplanen hos alla de grupper som berörs.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Pedagogisk verksamhet

I skolornas kvalitetsredovisning framgår vilka områden skolorna valt att prioritera. Det framgår bland annat att matematikundervisningen, läs- skriv och språkutveckling samt entreprenörskap i skolan är prioriterade områden för skolorna. Gemensamt för de båda skolorna är ambitionen att arbeta tematiskt och ämnesöverskridande.

På Trångsvikens skola undervisas eleverna i Förskoleklass, årskurs 1–3 samt årskurs 4–6. På Nældenskolan undervisas två klasser åldersintegrerat i årskurserna 4–5, övrig undervisning sker åldershomogent. Vid inspektionen framkommer att lärarna ser flera positiva effekter med att arbeta åldersintegrerat bland annat när det gäller i elevernas sociala fostran. På Trångsvikens skola framhåller lärarna också att eleverna når längre i sin kunskapsutveckling i de övre åldrarna tack vare arbetsformen. Samtidigt ger lärarna uttryck för att det ibland kan vara svårt att räkna till för alla elever i de yngre åldrarna. Detta diskuteras i personalgruppen och man försöker på olika sätt hitta pedagogiska strategier som innebär att de yngre elevernas utveckling stimuleras. Inspektörerna vill betona att det är av stor vikt att skolans organisation och arbetssätt stimulerar alla elever att nå målen för utbildningen.

Verksamheten för förskoleklassen och årskurserna 1–2 samt årskurserna 3–6 ligger åtskilda i olika byggnader på Nældenskolan. Lärarna beskriver att även om det fysiska avståndet är kort så förekommer det litet samarbete mellan verk-

samheterna och att det därför är lätt att uppfatta det som ”två skolor i en”. Vid inspektionen framkommer också att det saknas strukturer och arenor för gemensamt utvecklingsarbete mellan arbetslagen F-2 och 3-6. Inspektörerna bedömer det som angeläget att skolan skapar förutsättningar för lärarna i de respektive arbetslagen att vidareutveckla en gemensam pedagogisk samsyn.

På Näldensskolan finns en strävan att elevernas utveckling dokumenteras med portfolio. Skolans lärare berättar att det ständigt pågår ett pedagogiskt utvecklingsarbete, men att det till största delen är begränsat till den enskilde läraren. Det finns dock exempel på gemensamma pedagogiska utvecklingsområden som också sträcker sig mellan arbetslagen. Ett sådant exempel är att eleverna i årskurs 6 regelbundet besöker årskurs 1 och då används som resurs i undervisningen. Lärarna beskriver att det finns flera pedagogiska och sociala vinster, både för de yngre och äldre eleverna, och att det är uppskattat bland eleverna på skolan. Föräldrarna till eleverna på Näldensskolan menar att skolan är bra på att lyfta fram och synliggöra varje elevs styrka.

I Trångsvikens skola arbetar man mycket aktivt med entreprenörskap. Ambitionen är att låta entreprenörskapet genomsyra de övriga ämnena så mycket som möjligt. Till exempel producerar eleverna en mindre del av den mat som sedan serveras i den restaurang som drivs av en privatperson och som också utgör skolans matsal. Ekonomin för inköp av råvaror, beräkningar av måttenheter integreras i undervisningen i matematik och hem- och konsumentkunskap. På Trångsvikens skola menar föräldrarna att lärarna är särskilt duktiga på att väcka elevernas intresse för kunskap och lärande.

Krokoms kommun har bestämt att skolorna skall arbeta med problembaserad skolutveckling. Det innebär kortfattat att personalen identifierar pedagogiska problemområden och att personalen därefter gör en analys av området som utmynnar i olika lösningförslag. Inom rektorsområdet finns en ledningsgrupp som består av rektorerna inom skolområdet, specialpedagog och lärledare från skolorna. Lärledarnas uppgift är att vara företrädare och länk mellan ledningsgrupp och skolan i det pedagogiska utvecklingsarbetet. Idag finns dock inte lärledare på alla enheter. Inspektörerna ser inte heller några tydliga avtryck av det problembaserade arbetssättet i verksamheterna.

Inom skolområdet ordnas regelbundet träffar för pedagogerna. Syftet är att skapa en möjlighet för enheternas personal att utbyta kunskap och erfarenheter. Inspektörerna ser mycket positivt på dessa träffar, men vill påpeka att det är viktigt att personalens möjlighet att få utbyta erfarenheter får fortsätta och utvecklas ytterligare. Inspektörerna bedömer att detta är en väsentlig del i skolornas kvalitets- och kompetensutvecklingsarbete för att åstadkomma en likvärdig utbildning för eleverna. Inspektörerna konstaterar även att samarbetet mellan Näldensskolan och Trångsvikens skola samt mottagande skola behöver förbättras för att uppnå en ökad kunskaps- och pedagogisk samsyn mellan skolorna.

Personalen följer elevernas kunskapsutveckling med bland annat läsutvecklings-scheman, diagnoser och nationella prov. För de elever som inte når målen upprättas åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av håller god kvalitet med åtgärder på organisations, grupp- och individnivå. Personalen berättar att de har stor hjälp av skolområdets specialpedagog i arbetet med elever i behov av särskilt stöd, men också i det pedagogiska utvecklingsarbetet i stort. Specialpedagogen besöker skolorna regelbundet för att handleda personalen och hjälpa elever. Skolsköterska, specialpedagog och rektorn utgör tillsam-

mans ett elevhälsoteam som träffas regelbundet för att diskutera olika elevärenden.

Styrning ledning och kvalitetsarbetet

Inspektörerna bedömer att skolorna har en väl fungerande ledning. Rektorn har lång erfarenhet och har även genomgått den statliga rektorsutbildningen. Inspektionen visar vidare att rektorn är känd av elever och föräldrar samt väl förtrogen med verksamheten.

Gemensamt inom skolområdet finns en ledningsgrupp där skolområdets två rektorer ingår tillsammans med specialpedagog och lärledare. Rektorerna inom kommunen träffas även regelbundet under ledning av företrädare från den centrala skolförvaltningen.

Inspektörerna bedömer att skolorna har ett väl fungerande pedagogiskt utvecklingsarbete. Vid inspektionen framkommer att skolornas specialpedagog har en mycket viktig och drivande roll i den pedagogiska utvecklingen. Rektorn har bidragit med att utforma ett tydligt pedagogiskt mandat och resurser som skapat goda förutsättningar för utvecklingsarbetet. Inspektörerna bedömer detta som både viktigt och positivt för skolorna men vill också peka på att det i vissa fall är otydligt för personalen vem som är pedagogiskt ansvarig. Inspektörerna menar därför att rektorn bör tydliggöra sitt pedagogiska ledningsansvar på de båda skolorna.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen förverkligas och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska även verksamhetens förutsättningar och arbete redovisas. Inspektörerna konstaterar att det är svårt att få en bild av i vilken utsträckning skolorna når de nationella målen i den gemensamma kvalitetsredovisningen. Inspektörerna vill dessutom lyfta fram betydelsen av att informera och göra föräldrarna delaktiga kring arbetet med kvalitetsredovisningen och dess innehåll.

Inspektörerna bedömer att rektorn måste se till att det på skolnivå upprättas kvalitetsredovisningar som tydligare beskriver i vilken utsträckning respektive skola uppnår de nationella målen samt även vilka åtgärder skolorna avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Lokalerna och miljön samt det nära samarbetet mellan elever och vuxna bidrar till ett flexibelt användande av resurserna. Tillgången till datorer på de båda skolorna är stor och användandet i undervisningen omfattande. Vid Trångsvikens skola integreras datorer för de yngre eleverna tidigt som en naturlig del av undervisningen. Eleverna har i övrigt tillgång till tidsenliga läromedel.

I skolornas kvalitetsredovisning går att utläsa att elevernas simkunnighet är god. Eleverna på båda skolorna har även tillgång till bibliotek som utnyttjas i undervisningen.

Inspektionen visar att eleverna vid Näldenskolan inte fått undervisning i ämnet Hem- och konsumentkunskap i den omfattning att de kunnat nå målen för ämnet i årskurs 5. Vidare framkommer vid inspektionen att det är oklart i vilken utsträckning elevens val genomförs vid både Trångsvikens och Näldenskolan. Inspektörerna bedömer att skolorna behöver tydliggöra omfattning, innehåll och mål för elevens val.

Ett fåtal elever inom skolområdet är berättigade till modersmålsundervisning, men inspektörerna konstaterar att skolornas information om möjligheten till modersmålsundervisning behöver förbättras. Inspektörerna anser även att elevernas information om vad som gäller för språkvalet i årskurs 7 bör bli tydligare för elever och föräldrar.

Lärarna vid skolorna har lång erfarenhet och i huvudsak utbildning för den undervisning de bedriver.

Datum	Ort
2007-06-19	Umeå

Kristian Hansson
Håkan Sandström